

Povijest plivanja na prostoru istočne Hrvatske

Romić, Vinko

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Kinesiology Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Kineziološki fakultet Osijek**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:265:973457>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Kinesiology Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Kineziološki fakultet Osijek

Preddiplomski sveučilišni studij Kineziologija

VINKO ROMIĆ

POVIJEST PLIVANJA NA PROSTORU ISTOČNE HRVATSKE

ZAVRŠNI RAD

OSIJEK, 2023.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Kineziološki fakultet Osijek
Preddiplomski sveučilišni studij Kineziologija

VINKO ROMIĆ
POVIJEST PLIVANJA NA PROSTORU ISTOČNE HRVATSKE
ZAVRŠNI RAD

JMBAG:

e-mail: vromic@kifos.hr

Mentor: prof.dr.sc. Damir Matanović

Sumentor: dr.sc. Pavao Nujić

Osijek, 2023

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

Faculty of Kinesiology Osijek

University graduate study of Kinesiology

Vinko Romić

HISTORY OF SWIMMING IN EASTERN CROATIA

Undergraduate thesis

Osijek, 2023

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni rad (navesti vrstu rada: završni / diplomski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.

Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Kineziološkog fakulteta Osijek, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju „Narodne novine“ broj 123/03., 198/03., 105/04., 174/04., 2/07.-Odluka USRH, 46/07., 63/11., 94/13., 139/13., 101/14.-Odluka USRH, 60/15.-Odluka USRH i 131/17.).

Izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Vinko Romić

JMBAG: 02670458176

Službeni e-mail: vromic@kifos.hr

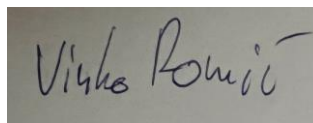
Naziv studija: Preddiplomski sveučilišni studij Kineziologije

Naslov rada: Povijest plivanja na prostoru istočne Hrvatske

Mentor/mentorica završnog / diplomskog rada: prof.dr.sc. Damir Matanović

U Osijeku 2023. godine

Potpis

SAŽETAK

U ovom radu obradit će se povijest plivanja na prostoru istočne Hrvatske, kojoj geografski pripadaju Osječko-baranjska i Vukovarsko-srijemska županija. Nadovezat će se i na povijesni element razvoja plivanja u svijetu, Europi i u Hrvatskoj te spomenuti najistaknutije uspjehe hrvatskog plivanja i plivanja na prostoru istočne Hrvatske. Pojasnit će se sve natjecateljske plivačke tehnike u kojima se plivači natječu i kako su one nastale te kako su se kroz povijest mijenjale. U sklopu povijesti plivanja za svaku pojedinu županiju detaljnije će se objasniti njezina povijest i razvitak kroz godine kronološkim pristupom od najranijih početaka do danas. Također u svakoj županiji će se izdvojiti mjesto o kojem će se detaljnije kronološki opisati slijed razvoja plivanja kroz godine. Plivački kompleksi su nužni radi opuštanja, obuke i sportskih susreta u vodi. Istražit će se i analizirati bazeni i plivački centri smješteni u istočnom dijelu Hrvatske za svaku pojedinu lokaciju za kupanje.

Ključne riječi: sportsko plivanje, plivački stilovi, povijest plivanja, Hrvatska, istočna Hrvatska

ABSTRACT

This paper will cover the history of swimming in the area of eastern Croatia, to which Osijek-Baranja and Vukovar-Srijem counties geographically belong. The historical aspect of the development of swimming in the world, in Europe and in Croatia will also be referred to, and the most significant successes of Croatian swimming and swimming in Eastern Croatia will be mentioned. The swimming techniques in which swimmers compete will be described and how they originated and how they have changed throughout history. As part of the history of swimming for each individual county, its history and development over the years will be explained in more detail with a chronological approach from the earliest beginnings to the present day. Also, in each county, there will be a place where the sequence of development of swimming through the years will be described in more detail chronologically. Swimming facilities are necessary for recreation, training and competitions. Swimming facilities from the area of eastern Croatia will be analyzed and processed for each individual swimming pool.

Key words: sport swimming, swimming styles, history of swimming, Croatia, east Croatia

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. POVIJEST PLIVAČKIH TEHNIKA	2
2.1. Slobodan način plivanja (kraul tehnika)	3
2.1.2. Engleski overarm bočni stil i Trudgenov zaveslaj	4
2.2. Delfin način plivanja.....	4
2.3. Prsni način plivanja	5
2.4. Ledni način plivanja	6
3. POVIJEST PLIVANJA U HRVATSKOJ	7
3.1 Povijest plivanja na prostoru istočne Hrvatske.....	8
4. POVIJEST PLIVANJA U OSJEČKO-BARANJSKOJ ŽUPANIJI	10
4.1 Osijek	10
4.2.Đakovo	12
4.3. Bizovac	13
4.4.Beli Manastir	13
4.5 Ostala kupališta.....	13
5. POVIJEST PLIVANJA U VUKOVARSKO-SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI	16
5.1.Vinkovci	16
5.2 Vukovar	19
5.3. Ostala kupališta.....	22
6.ZAKLJUČAK	24
7. LITERATURA	26

1. UVOD

Pogledom unatrag kroz povijest vidimo da je plivanje među nama oduvijek. Ljudi su oduvijek bili oko vode jer je ona izvor života. Odemo li dalje u prošlost vidimo da su plivanje poznavali i stari Asirci i Egipćani, a Grci su uvrstili plivanje u opće obrazovanje i smisli poznatu izreku koja kaže: "sramota, ne znaš ni pisati ni plivati", dok su Rimljani plivanje smatrali vojničkom vještinom. Plivanje nam daje više od samog uživanja u vodenim aktivnostima i sl. Ono nam nudi sve jer kada jednom naučimo da nam voda nije neprijatelj već prijatelj ukoliko se bolje upoznate onda je užitek zagaraniran.

U početku rada obradit će se početcima plivanja i kako je taj vrijedan sport došao u Hrvatsku, gdje je prvo došao i tko su prvi sportski plivači u Hrvatskoj, te kako se poslije sport proširio na ostatak zemlje. Također spomenut će se koje su to četiri plivačke tehnike (tehnika kraul, tehnika prsno, tehnika dupin, tehnika leđno) koje su danas službene tehnike natjecanja, prsna tehnika plivanja smatra se najstarijom tehnikom plivanja iz koje su se razvile sve ostale tehnike plivanja (Bíró, Révész i Hidvégi, 2015). Leđna tehnika plivanja tako je uz prsnu tehniku jedna od najstarijih tehnika plivanja, a prvi put se plivala na Olimpijskim igrama u Parizu 1900. godine u disciplini 200m za muškarce (Šiljeg, 2018). Poredat će se kronološki od samih početaka razvoj svih tehnika kako su se mijenjale kroz godinu. Kao što i (Findak, 1986) ističe da znanje plivanja omogućuje bavljenje i drugim sportskim i sportsko rekreativnim aktivnostima i disciplinama: veslanjem, jedrenjem, skijanjem na vodi, podvodnim ribolovom, vaterpolom i sl. I to plivanje je omogućilo ljudima ne samo zdraviji život kroz sport nego i lovljenje u vodi jer su se mogli slobodnije kretati u vodi.

Sljedeće poglavlje uvodi nas u srž rada i daje nam točniji pogled i viziju o tome kako je plivanje i gdje nakon prvog dolaska u Hrvatsku, točnije na Kvarner, došlo i u istočni dio Hrvatske. Vodi nas kroz povijest i da je nam osnovne smjernice gdje se plivanje prvo pojavljivalo. Potom u sljedećem poglavlju govorimo o povijesti plivanja i kako je ono došlo u Osječko-baranjsku županiju. Tko su bili prvijenci u ovoj županiji i kako su se oni snalazili u prošlom stoljeću. Govori se o gradnji prvih bazena i potom širenja ideje o plivanju i na ostale gradove diljem županije. Nabrojiti će se i vrhunski pojedinci i njihovi rezultati koje su postigli kao vrhunski sportski plivači. Osim u Osječko-baranjskoj županiji, plivanje je došlo u Vukovarsko-srijemsku županiju koja nije ni trenu okasnila za Osijekom koji je već imao nekoliko kupališnih lokacija. Od početaka plivanja u Vukovarsko-srijemskoj županiji do pravih plivačkih uspona prošlo je dosta vremena.

2. POVIJEST PLIVAČKIH TEHNIKA

Unatrag stotinama pa i tisućama godina ljudi uživaju u vodi pa i u plivanju. „Stari zapisi govore da su ljudi iz toplog mediteranskog podneblja bili prilično dobri plivači“ (Colwin, 2004.), što nam govori da se povezanost ljudi prema vodi pojavila od samih početaka civilizacije i željom za kretanjem kroz vodu.

Rimski pjesnik Manilius, iz prvog stoljeća nove ere, opisuje strujanje vode i tehniku plivanja: „Kao što dupin brzim pokretom peraja klizi kroz vodu, čas na površini, čas u dubinama, stvarajući valove koji se šire u krugovima, tako i svaki čovjek rođen u znaku dupina leti kroz valove, podižući prvo jednu zatim drugu ruku u laganom luku“ (Colwin, 2004). Pjesnik u ovom ulomku govori o svojoj opčinjenosti o vodi i o kretanjem kroz vodu.

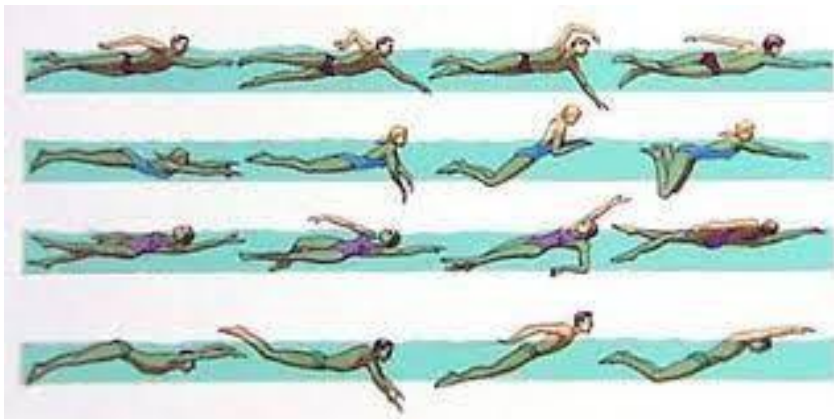
Tehnika plivanja obuhvaća raznovrsna kretanja u vodi s precizno definiranim ciljevima i organiziranim uzorcima pokreta. Tijekom godina, načini savladavanja vodenih površina su evoluirali putem prikupljenih saznanja uspješnih natjecatelja. Različite tehnike plivanja se klasificiraju na temelju položaja tijela, načina izvođenja pokreta i svrhe aktivnosti. Glede položaja tijela, tehnike uključuju prsno, leđno i bočno plivanje. (Rački, P. 2016)

U prsnom položaju se primjenjuju sljedeće tehnike:

- Kraul
- Prsno
- Delfin tehnika
- Leptir kao pomoćna tehnika u treningu

Leđno plivanje, također poznato kao "germanija" ili leđni kraul, kombinira elemente prsnog plivanja s leđnim položajem i koordinacijom pokreta nogu. U bočnom položaju se koristi tehnika bočnog plivanja sa različitim varijacijama. (Rački, P. 2016)

Slika 1. Prikaz svih 4 plivačkih tehnika

Izvor: <https://repositorij.unipu.hr/en/islandora/object/unipu%3A628/datastream/PDF/view>
(preuzeto 27.9.2023.)

2.1. Slobodan način plivanja (kraul tehnika)

Iz antičkih vremena Grčke i Rima postoje mnoge različite zabilješke koje ukazuju na starost stila plivanja poznatog kao kraul, čak i starije nego što obično pretpostavljamo. Neki od tih zapisa čak datiraju unatrag 2000 godina pr. Kr. U to doba, plivači su već koristili naprijed-naizmjenične zaveslaje rukama preko ramena kako bi se probijali kroz vodu. Kroz protekle godine, suočavali smo se s brojnim pogrešnim uvjerenjima i neutemeljenim činjenicama. Na primjer, u srednjovjekovnoj Europi su vjerovali da se epidemije prenose plivanjem, što je dovelo do razmišljanja o tehnici plivanja koja bi omogućila zadržavanje glave iznad vode i tako spriječila širenje bolesti. Ta ideja je rezultirala razvojem prsnog stila koji je bio u upotrebi sve do sredine 19. stoljeća, kada je prestala vjerovati u tu teoriju. (Rački, P. 2016)

Kroz desetljeća i stoljeća, tehnika plivanja poznata kao kraul bila je zapostavljena i zaboravljena. Težina izvođenja i netočna uvjerenja su pridonijeli tome. Međutim, postoji nagađanje i dokazi da je stil plivanja koji podsjeća na kraul bio korišten na udaljenim obalama oceana i u zabačenim dijelovima svijeta koji nisu bili toliko razvijeni u to vrijeme. S prijelazom u 20. stoljeće, kraul stil plivanja ponovno je privukao pozornost u zapadnjačkoj kulturi. Ovaj stil zapravo predstavlja kombinaciju različitih tehnika koje su koristili plivači s udaljenih obala. Alick Wickham je primijetio ovaj stil i svojim neobičnim zaveslajem značajno je utjecao na evoluciju tehnike. Kasnije su ga primijetili i članovi obitelji Cavill, koji su ga dalje usavršili uz pomoć surfanja, pri čemu su koristili ruke bočno od tijela dok su se kretali na dasci. (Rački, P. 2016)

2.1.2. Engleski overarm bočni stil i Trudgenov zaveslaj

Tijekom 19. stoljeća su se održavala prva plivačka natjecanja, a u to vrijeme je bilo uobičajeno da plivači plivaju bočno, tj. okrenuti na stranu. U ovom stilu, obje ruke su bile uronjene u vodu tijekom pokreta, dok je širok pokret nogama nalik na "škare" izgledao kao hodanje. Vremenom su plivači shvatili da se otpor vode značajno smanjuje ako se ruke izvode iznad vode preko ramena, umjesto ispod vode kako je do tada činjeno. Zbog ovog unapređenja, taj stil plivanja je postao poznat kao engleski "overarm sidestroke". (Rački, P. 2016)

S druge strane, engleski plivač John Trudgen iz druge polovice 19. stoljeća bio je inspiriran idejom podizanja ruku iznad razine ramena. Prepoznao je problem da se u prsnom stilu previše oslanjalo na noge, jer je udarac nogama u prsnom stilu bio usklađen s dva zaveslaja rukama. Pokušao je riješiti taj problem uvođenjem svojeg zaveslaja ruku u kombinaciji s pokretom nogu nalik na "škare", pri čemu su noge bili više ispružene nego u početku. Iako su pokušali eliminirati udarac nogu i isprobavali druge ideje bez uspjeha, razvili su tehniku nazvanu "flutter". Flutter je objedinjavao brze, izmjenične pokrete stopalima koji su se savršeno kombinirali s ritmičkim zaveslajima rukama. Ovime je stvoren moderan kraul, onakav kakav danas poznajemo. (Rački, P. 2016)

2.2. Delfin način plivanja

Od samih početaka ispostavilo se da je zapravo delfin tj. leptir stil započeo kao varijanta prsnog plivanja. U 1930-ih godina, plivači i treneri počinju eksperimentirati s tehnikom prsnog plivanja i došli su do otkrića da je plivač puno brži ako izvlači ruke iznad vode, a ne da ih tjera naprijed pod vodom kako je do sad bila praksa. (swimpro.com)¹

U početcima, plivači su još uvijek izvodili prsni 'žablji udarac'. No, godine 1933. američki plivač Henry Myers prvi koristi ovu novu tehniku zaveslaja u prsnom plivanju, što je izbezumilo sve gledatelje i dužnosnike. On je tvrdio da je njegov udarac još uvijek pripadao u pravila prsnog plivanja u to vrijeme, ali ni sam nije slutio da je tako zapravo rođen leptir stil. (swimpro.com)²

U idućih 20-ak godina, prsno plivanje utrkivalo se s dvostrukom rukom, izvlačenjem iz vode i prsnim žabljim udarcem. Ali plivači su nastavili isprobavati nove načine da ubrzaju prsno plivanje. Sredinom 1930-ih, američki plivački trener David Armbruster dodao je delfin udarac

¹ <https://blog.myswimpro.com/2023/05/30/the-history-of-swimming-strokes/>

² <https://blog.myswimpro.com/2023/05/30/the-history-of-swimming-strokes/>

u oporavak iznad vode, što će se kasnije pokazati kao promjena u dosadašnjem stilu plivanja. Godine 1945., prema Međunarodnoj plivačkoj kući slavnih, japanski plivač Jiro Nagasawa postao je prvi plivač koji je u natjecanju koristio leptir rukama i delfin udarac. Te kao začetnik novog stila tijekom svoje karijere postavio je više svjetskih rekorda u leptir stilu! Konačno, 1952. Svjetska plivačka organizacija proglasila je leptir stil službenom kategorijom. Leptir stil se prvi put pojavio na Olimpijskim igrama 1956. (swimpro.com)³

2.3. Prsni način plivanja

Iako bi puno ljudi reklo da je kraul prvi stil koji su ljudi od davnina plivali, no nisu upravo , bilo je to prsno! Krajem 17. stoljeća, točnije 1696 godine objavljuje se knjiga The Art of Swimming koja opisuje prvi oblik prsnog plivanja s glavom prema gore. Nakon što je izvorni tekst preveden s francuskog na engleski, ovaj stil prsnog plivanja postaje je najpopularniji stil plivanja u Europi stoljećima. Prsno plivanje tad je nalik onom plivanju koje mi danas vidimo u bazenima: široko, zamašno povlačenje rukama u isto vrijeme, praćeno "žabljim udarcem" s obje noge istovremeno. Između zaveslaja, plivači bi klizili kroz vodu nekoliko trenutaka prije sljedećeg povlačenja i nastavka plivanja. Kako je sve krenulo iz Engleske i glavnog grada Londona, građani tog grada su se počeli ozbiljnije natjecati 1830-ih godina, a upravo je tu prsni stil imao glavnu ulogu. (Rački, P. 2016)

Kapetan Matthew Webb iz Engleske unaprijedio je prsno plivanje na višu razinu 1875. godine. Te je godine uspio je prvi preplivati La Manche, koji je bio prvi takav zabilježeni poduhvat, a većinu od 21 milje preplivao je upravo prsnim stilom. Prsno plivanje prvi put se pojavilo na Olimpijskim igrama 1904., gdje su plivači na udaljenosti od 440 jardi ili 400m. Naravno još uvijek plivači tog vremena nisu imali stil poput današnjih plivača ili onih iz 20. stoljeća, zaveslaji su se razvijali kako su plivači usavršavali brzinu i otkrivali što najbolje funkcionira u vodi. Sve do 1987. plivači su morali držati glavu iznad vode dijelo vrijeme tijekom plivanja prsnim stilom. To je pravilo ukinuto te godine i sada plivači mogu zaroniti glavom između udisaja što im uvelike doprinosi na povećanju brzine. Godine 2005. World Aquatics uvodi novo pravilo da je plivačima dozvoljen i jedan nožni udarac delfin tehnikom tijekom svakog izranjanja prilikom skoka ili okreta. (swimpro.com)⁴

³ <https://blog.myswimpro.com/2023/05/30/the-history-of-swimming-strokes/>

⁴ <https://blog.myswimpro.com/2023/05/30/the-history-of-swimming-strokes/>

2.4. Leđni način plivanja

Kada govorimo povijesti plivanja leđnim stilom ono započinje od davnina čak i iz antičkog doba, no nije se koristilo sve do olimpijskih igara 1912. godine u Stockholmu gdje se muškarci prvi put natječu u leđnom stilu. Za žene, međutim, leđno plivanje nije dodano u utrku sve do 1924. godine. U početku su plivači leđno plivali s nožnim prsnim udarcem i istovremeno pomicali ruke kružnim pokretom. Na kraju se udarac razvio u ono što vidimo danas a to je jedan zaveslaj rukom, plus udarac nogom i puno rotacije s jedne na drugu stranu. Crkvenčić, M. (2021)

U 1930-ima australski plivači počeli su isprobavati razne tehnike sa savijanjem ruku tijekom podvodnog dijela zaveslaja i došli su do otkrića da su im je to pomaže da postignu veću brzinu! U to je vrijeme većina plivača plivala s hvatanjem i povlačenjem ravnih ruku ili nekim drugim tehnikama koje su oni smišljali. Ostali sportaši su ubrzo uvidjeli prednost i prihvatili ono što su Australci radili, a povlačenje savijenih ruku postalo je norma, ne samo u leđnom plivanju, već u sva četiri natjecateljska zaveslaja. 1950-ih uvodi se nova promjena u leđnoj tehnici kada plivači lagano rotiraju ramena i počinju zaveslaj rukama izvoditi dublje ispod površine vode s dlanom okrenutim prema dolje i malo dalje od pozicije bedara. Sljedeću iznimno važnu promjenu u načinu plivanja leđnom tehnikom uvela je Nizozemkinja Geertje Wielema koja je zaveslaje rukama ispod površine vode izvodila sa savijenim rukama u zglobu lakta te tako uspijevala biti brža (Bíró i sur., 2015). Sve do 1988. godine, plivači leđnim stilom mogli su roniti pod vodom koliko god su htjeli prije nego što su morali izroniti na površinu. Ali nakon što je Amerikanac David Berkoff preronio nevjerojatnih 35 metara pod vodom na prvoj dionici od 100 metara na Olimpijskim igrama 1988., svjetska plivačka organizacija odlučuje staviti ograničenje od samo 10 metara ronjenja pod vodom, danas se to odnosi na 15m prije diskvalifikacije. Crkvenčić, M. (2021)

Godine 1991., leđnim plivačima je bilo dopušteno raditi okretaje pri promjeni smjera, što je bila velika promjena u igri. A 2022. Svjetski plivački savez ponovno je izmijenio pravila u leđnom stilu plivanja, omogućavajući plivačima da potpuno zarone u vodu zadnjih pet metara prilikom ulaska u cilj. U prošlosti je barem jedan dio tijela morao biti izvan vode kako ne bi bili diskvalificirani. Crkvenčić, M. (2021)

Kretanje nogu kod leđne tehnike dijelimo u dvije faze. Pripremna faza vrši se kretanjem nogu od površine prema dolje. Glavna faza je "bičasti" udarac odozdo prema gore. Kukovi i natkoljenice nalaze se na površini vode (Volčanšek 1985).

3. POVIJEST PLIVANJA U HRVATSKOJ

Počeci plivanja u Hrvatskoj objavljeni su u mjesečniku Gimnastika 1893. Godine. To su bili prvijenci plivačke manifestacije koje su organizirane u okviru turističke usluge grada Opatije 1895. Godine, te su tamo plivali plivači iz Austrije i Mađarske. Na stadionu Kantrida u Rijeci, u 1906. godini, održano je prvo natjecanje u plivanju na ovim prostorima, na kojem su sudjelovali natjecatelji iz okolnih susjednih država. Prvi plivački klub u Hrvatskoj, "Victorija" u Rijeci, osnovan je 1914. godine. Također, 1910. godine, u sportskom klubu "Šišmiš" u Samoboru, primijećeni su počeci organiziranog plivanja. Članovi tog kluba su trenirali na bazenu poznatom kao "Hidropatsko kupalište", koje je sagrađeno 1908. godine. (Reić Rebov, A. 2016)

Prva organizacija za plivanje u Hrvatskoj osnovana je u Zagrebu 1910. godine. U istoj godini, na rijeci Savi u Zagrebu, održano je natjecanje u plivanju na razdaljinama od 400 metara i 11 kilometara, uz dodatne skokove u vodu. Sljedeće godine, članovi Plivačkog kluba su se priključili HAŠK-u (Hrvatski akademski sportski klub) te su osnovali plivačku udrugu i nastala su prva plivačka pravila na hrvatskom jeziku koje je izradio H. Wurth. Među članovima te udruge je bio i Bogdan Žagar, prvi hrvatski plivač koji je prakticirao slobodni stil plivanja. Đorđe Medaković, pripadnik HAŠK-a, se 1911. natjecao na međunarodnom natjecanju u Karlovim Varima, gdje je osvojio treće mjesto na 200 metara slobodnim stilom. To je bio značajan uspjeh za hrvatske plivače. Pravila plivanja na hrvatskom jeziku prvi put su sastavljena 1911. godine od strane osobe po imenu H. Wurth. Godine 1921. na Bledu je održano prvo momčadsko plivačko prvenstvo Jugoslavije. Početno su dominirali članovi sušačke Victorije, no 1927. godine prvenstvo je preuzela splitska momčad Jadran. Na Olimpijskim igrama 1924. godine, prvi hrvatski plivači koji su sudjelovali bili su Ante Roje, Ivo Paveli, Vlado Smokvina, Ivo Arčanin i Atilije Venturini. Pred VIII. Mediteranskim igrama u Splitu 1929. godine, izgrađen je zatvoreni olimpijski bazen na stadionu Poljud. Za Europsko prvenstvo u plivanju 1981. godine, izgrađeni su otvoreni bazeni na lokacijama Zvončac i Zenta, također u Splitu. (Reić Rebov, A. 2016)

Osim na obalnom području Hrvatske, razvoj plivanja također je napredovao u ostalim gradovima u unutrašnjosti zemlje. Taj napredak je prvi put pokrenut u Zagrebu tijekom prijeratnog Marathona, a tu povijesnu praksu i razvoj obnovio je plivački klub Mladost u Zagrebu. U međuvremenu, tradiciju plivanja je nastavio i klub Primorje u Rijeci, slijedeći staze Victorije. Najveći uspjeh hrvatskog plivanja postignut je na Olimpijskim igrama 1968. u Mexico Cityju, gdje je Đurđica Bjedov osvojila zlatnu i srebrnu medalju na udaljenostima od

100 i 200 metara prsnim stilom. Nakon toga, plivač Miloš Milošević se istaknuo osvajanjem trećeg mjesta na Europskom prvenstvu 1993. na 50 metara leptir stilom. Godine 1998., postavio je novi svjetski rekord u istoj disciplini s vremenom od 23.30 sekundi. Važno je također istaknuti da je Hrvatski plivački savez postao članom FINA-e 1992. Plivač iz zagrebačke Mladosti, Gordan Kožulj, je ostvario značajan uspjeh na Europskom prvenstvu 1999., osvojivši dvije srebrne medalje na 100 i 200 metara leđno. Godine 2000., osvojio je prvo mjesto na 200 metara, a 2001. je na Svjetskom kupu trijumfirao na 100 metara s rezultatom od 52.44 sekunde i na 200 metara leđno s vremenom od 1:52.62.(Reić Rebov, A. 2016)

Tomislav Karlo, nekadašnji glavni tajnik Hrvatskog plivačkog saveza, je postigao iznimnu pobjedu na Svjetskom kupu 1997. godine, osvajanjem prvog mjesta na 50 metara leđno i time je postavio novi svjetski rekord sa vremenom 24.52. Na Olimpijskim igrama u Ateni 2004. godine, istaknuti plivač iz riječkog Primorja, Duje Draganja, je zaslužio srebrnu medalju na 50 metara slobodno, s izvrsnim vremenom od 21.94. Na Svjetskom prvenstvu 2008. godine, također je briljirao osvojivši zlatnu medalju na istoj udaljenosti slobodnog stila i time postavio novi svjetski rekord od 20.81 (pkdubrava.hr)⁵.

Na sljedećem Europskom prvenstvu 2009. godine, Duje Draganja je nastavio svoj uspješan niz osvajanjem zlatne medalje na 100 metara mješovito, te je također osvojio dvije srebrne medalje na 50 metara slobodno i u disciplini 4 x 50 metara slobodno, kao član plivačkog kluba dubrovačkog Juga (kasnije član riječkog Primorja). Sanja Jovanović, članica kluba Dubrovnik Juga (a od 2011. godine članica riječkog Primorja), od 2007. do 2010. godine ostvarila je izuzetan niz uspjeha osvojivši čak pet zlatnih medalja na europskim prvenstvima na 50 i 100 metara leđno. Njezine izvanredne performanse rezultirale su rušenjem svjetskih rekorda čak tri puta. (Reić Rebov, A. 2016)

3.1 Povijest plivanja na prostoru istočne Hrvatske

Plivanje na prostoru Vukovarsko-Srijemske i Osječko-Baranjske županije ima duboke korijene i bogatu povijest koja je tijekom godina oblikovala sportsku scenu ovog područja. Ključni događaji i uspjesi kroz povijest doprinijeli su razvoju plivačkog sporta i ostavili trajni utjecaj. Prvo javno kupalište u Osijeku izgrađeno je 1839. godine kada je osnovano i Riječno kupališno dioničko društvo. Kupalište je bilo smješteno na splavi kod Pukovnijskog vrta između Gornjega

⁵ <https://www.pkdubrava.hr/>

grada i Tvrđe. U međuvremenu i u drugim dijelovima grada razvijaju i grade se kupališta ali ništa natjecateljski ozbiljnije sve do pojave prvog Plivaoničkog društva u Donjem gradu 21. veljače 1870. Dok je prvo kupalište u Vinkovcima izgrađeno tek 30-ih godina prošlog stoljeća na tadašnjem mjestu gdje se čuvao barut, pokraj potoka Ervenica, pa je tu dobilo i ime Barutana. (Markasović,2008.) (pk.osijek⁶) (novosti.hr⁷)

Osijek i Vinkovci su se razvijali iz godine u godinu i privlačili stanovništvo iz okolnih mjesta u svoje gradove ali se to počinje mijenjati sredinom prošlog stoljeća kada je prvo kupalište izgrađeno u Đakovu 1952. Godine, a zatim i u Vukovaru 1960. S novoizgrađenim bazenima kako je vrijeme prolazilo gubila se utrka jer je stanovništvo iz okolnih mjesta prestalo ići samo u Osijek i u Vinkovce. I nakon desetak godina se u Osijeku, točnije 1974. završava se izgradnja olimpijskog bazena u sklopu športsko-rekreacijskog centra “Copacabana”, koji je potaknuo povratak ljudi u Osijek s novoizgrađenim bazenom. U to vrijeme se nižu i veliki uspjesi klubova na ovim prostorima zbog iznimno razvijene plivačke infrastrukture. No, nažalost sve staje 90ih godina zbog rata. Početkom 21. stoljeća i plivanje na ovim prostorima nastavlja se razvijati uz otvaranje pojedinih novih plivališta koja su zatvorena i modernija te nude puno bolje mogućnosti i uvijete za treniranje i opuštanje. Dok je plivanje danas nastavilo u istom ritmu s otvaranjem novih klubova koji nižu uspjehe na lokalnoj ali i regionalnoj plivačkoj pozornici. (vk.djakovo⁸) (pk.osijek⁹)

⁶ <https://www.pkosijek.hr/index.php/povijest-plivanja-u-osijeku>

⁷ <https://novosti.hr/barutana-nase-mladosti/>

⁸ <https://vk-djakovo.hr/>

⁹ <https://www.pkosijek.hr/index.php/povijest-plivanja-u-osijeku>

4. POVIJEST PLIVANJA U OSJEČKO-BARANJSKOJ ŽUPANIJI

Plivanje u osječko-baranjskoj županiji ne započinje prvim organiziranim plivačkim društvom, jer postoje zapisi i o organiziranom okupljanju već početkom 19. stoljeća na dravskoj obali, ali je svakako ono prvo zapisano da je osnovano 21. veljače 1870. godine u Osijeku pod imenom Plivaoničko društvo u Dolnjem gradu. No, ipak za prvi plivački klub u Osijeku koji se tada počeo baviti plivanjem samo kao sportom navodi se plivački klub Crni plivači. Plivački klub Crni plivač osnovan je 1920. godine i tad su imali 12 članova, a već naredne godine brojali su preko 50 članova. Predstavnici kluba su 29. rujna 1922. godine pripremili promotivno plivačko natjecanje na Garnizonskom kupalištu gdje se preplivala Drava s lijeve na desnu stranu obale.(pk.osijek¹⁰)

Organizirana obuka za neplivače ima dugu povijest u Osječko-baranjskoj županiji. Počevši od 1961. godine, kada je izgrađen Srednjoškolski sportski centar s bazenom za neplivače, pa sve do 1963. kada je Savez školskih društava za fizičku kulturu pokrenuo program obuke neplivača na tom bazenu. Godine 1997., Osijek je dobio natkriveni bazen, a obuka neplivača je odmah počela. Iako taj natkriveni bazen nije imao poseban bazen za neplivače, već je koristio postojeći natjecateljski bazen dimenzija 13x25 metara s dubinama od 200 cm i 130 cm, te dječji bazen dubok 30 cm, obuka neplivača je i dalje neprestano provođena uz prilagodbu tim uvjetima rada. Program obuke neplivača se odvija u suradnji s Gradom i Županijom, a provode ga specijalizirane udruge i plivački klubovi. Ovaj program je usmjeren na djecu predškolske dobi, školske dobi i odrasle osobe. Posebno masovna inicijativa je program obuke neplivača za pete razrede u Osijeku, koji je započeo 2000. godine i proširio se na cijelu županiju od 2018. godine. (Rastovski, 2019)

4.1 Osijek

Nakon završetka Drugog svjetskog rata u Osijeku, fiskulturno društvo Sloga je stvorilo plivačku udruhu 1946. godine. A spomenute godine, sportsko plivalište je izgrađeno u zimskoj luci, a organizirano je i prvo plivačko natjecanje u kategoriji 50 metara slobodno i prsno, te štafeti 4x50 metara slobodno. Vaterspolska utakmica između plivačke i veslačke udruge FD Sloga je također održana nakon plivačkog dijela. Osnovan je plivački klub Omladinac 16. siječnja 1949. kao prvi samostalni plivački klub u Osijeku. Klub je ostvario značajne uspjehe već 1950.

¹⁰ <https://www.pkosijek.hr/>

godine, uključujući Franju Vertaga kao pionirskog prvaka države u leđnom stilu, te Stanislava Kramarića koji je postao republički prvak na 800 metara slobodno. Ekipe Omladinca je također postala viceprvak Hrvatske. Tomislav Copkov je 1951. postavio nacionalne rekorde u kategorijama 100, 200 i 400 metara slobodno u mlađoj konkurenciji, i postao je prvi plivač u bivšoj Jugoslaviji koji je isplivao 100 metara slobodnim stilom brže od jedne minute. Nakon 1954. rezultati osječkog plivanja su postupno opadali, a 1964. je zabranjuje se kupanje i bilo kakvo treniranje u Osječkoj zimskoj luci. (pk.osijek¹¹)

Grupa zaljubljenika u plivanje i bivših plivača pokrenula je akciju za izgradnju bazena u Osijeku 1970. godine. Olimpijski bazen otvara se kao dio sportsko-rekreacijskog kompleksa Copacabana 1974. godine, zajedno s obnovom rada plivačkog i vaterpolskog kluba Omladinac. Prvi trener je bio Alojz Vondrak. U osamdesetima su Željko Lončar i mladi plivači pod trenerom Vondrakom postigli značajne uspjehe na prvenstvima Slavonije i državnim prvenstvima. Unatoč nedostatku natkrivenog bazena, postigli su iznimne uspjehe u konkurenciji klubova koji su imali cjelogodišnje uvjete za trening. Klub je kasnije morao putovati na treninge u druge gradove. Nakon obnove Gradskih bazena 1999. godine, Željko Lončar je osnovao plivački klub Osijek, a klub je privukao bivše plivače Omladinca. Klub je ostvario značajne uspjehe, uključujući naslove prvaka Hrvatske za plivače poput Monike Teklić, Domagoja Čalušića, Bruna Jagarinca, Antonija Čaje i Mirjane Romić. (pk.osijek¹²)

Slika 2. Osječka Copacabana

¹¹ <https://www.pkosijek.hr/>

¹² <https://www.pkosijek.hr/>

Izvor: <https://www.jutarnji.hr/like-putovanja/aktualno/ljeto-u-osijeku-obnovljena-copacabana-je-spremna-za-prve-kupace-vec-u-srpnju-15204355> (Preuzeto 27.8.2023.)

4.2.Đakovo

U Đakovu je sredinom 20. stoljeća, točnije 1952. godine, izgrađen prostran bazen koji se prostirao na 50 metara dužine i 22 metra širine. Nakon uspješnog puštanja tog modernog kupališta u rad, javila se inovativna ideja o osnivanju zajedničkog plivačkog i vaterpolskog kluba u Đakovu. Tadašnja praksa je bila da se plivanje i vaterpolo udruže unutar istog kluba, za razliku od današnjeg odvojenog pristupa. S ciljem popularizacije ovog do tada manje poznatog sporta u Đakovu, odlučeno je organizirati promidžbenu plivačku i vaterpolsku utakmicu između uglednih klubova, PK Mladost iz Zagreba i PK Omladinac iz Osijeka. Ovaj sportski događaj održan je 12. kolovoza 1952. godine te je privukao velik interes lokalnih građana, predstavljajući prvi spektakl na novoizgrađenom kupalištu. Upravo na temelju tog entuzijazma i poticanja sportske strasti među Đakovčanima, osnivačka skupština plivačkog kluba održana je 7. svibnja 1953. godine. Na skupštini su se okupili ljubitelji plivanja i vaterpola, njih oko četrdesetak, a među njima je bio i tajnik Plivačkog saveza Hrvatske, ing. Ante Roje. Na tom važnom sastanku, rodila se ideja o osnivanju kluba pod imenom PK Mladost. Tijekom ljetne sezone te godine, započeli su treninzi plivanja i vaterpola.(vk.djakovo¹³)

Nakon samo nekoliko mjeseci aktivnog djelovanja, PK Mladost organizirao je prvu plivačku i vaterpolsku utakmicu unutar svoje sekcije. Tog 18. srpnja 1953. godine, na đakovačkom plivalištu gostovao je PK Lokomotiva iz Vinkovaca. U narednim desetljećima, klub je neprekidno djelovao, no vaterpolski odjel je s vremenom utihnuo i dosegao svoj kraj početkom 1970-ih. Nažalost, isto je zadesilo i plivački klub. No, plivački duh Đakova se nije gasio. Novi plivački klub je ponovno ugledao svjetlo dana 1984. godine, dok je vaterpolski klub uspio ostvariti svoje postojanje tek 2011. godine, nakon nekoliko prethodnih pokušaja. Nakon teškog ratnog razdoblja i poslijeratnog razdoblja ipak se uspijeva organizirati i osnovati Plivački klub Đakovo koji službeno je registriran i osnovan 2004., a PK Mladost se gasi, godine te se fokusirao prvenstveno na obuku neplivača i rekreacijsko plivanje. Bazen je s vremenom postao središte rekreacije, te povremeno mjesto održavanja manjih natjecanja. (vk.djakovo¹⁴)

¹³ <https://vk-djakovo.hr/>

¹⁴ <https://vk-djakovo.hr/>

4.3. Bizovac

Bizovac je od davnina poznat kao dobro mjesto za odmor i rehabilitaciju. Od 2016. godine kad je obnova kompleksa gotova, Bizovac i svi njegovi posjetitelji uživaju u unutarnjim i po ljeti vanjskim bazenima koji su pretežito usmjereni prema rehabilitaciji, oporavku i odmoru posjetitelja. No, bazeni u Bizovcu također nude i uslugu obuke neplivača sa sportskom školom “Profesor Baltazar”, koji već petu godinu zaredom redovito organizira školu plivanja u suradnji s Bizovačkim toplicama. (bizovacke.toplice¹⁵)

4.4. Beli Manastir

Gradnja kompleksa bazena u Belom Manastiru započela je u studenom 2019. godine, a svečano otvorenje održano je krajem kolovoza 2020. Ovaj izvanredan kompleks nudi niz bazena prilagođenih različitim potrebama posjetitelja. Za ozbiljne plivače tu je mini olimpijski bazen koji pruža idealno okruženje za plivačke aktivnosti visoke razine. Za one koji žele uživati u zabavi, mješoviti bazen s vodenim atrakcijama i tri tobogana jamče nezaboravan doživljaj za sve generacije. Najmlađim posjetiteljima osiguran je dječji bazen s vodenom atrakcijom kako bi im pružili sigurno i veselo iskustvo. Bez obzira na vaše sklonosti i preferencije, bazen u Belom Manastiru nudi bogatstvo sadržaja koje će zadovoljiti apetite svih posjetitelja. Bazen ima kratku povijest zbog toga što je bazen otvorenog tipa i može se koristiti samo u ljetnim mjesecima. (sib.net.hr¹⁶)

4.5 Ostala kupališta

Ostala kupališta na području osječko-baranjske županije nalaze se pretežito na obalama velikih rijeka ili jezera gdje su ljudi od davnina dolazili da se rashlade od vrućih ljetnih dana i da potraže zabavu i razonodu. Ovakvi oblici kupališta su izvan okvira uređenih bazena za natjecanje i pretežito se baziraju na odmor i zabavu jer neki od njih posjeduju i tobogane za zabavu najmlađih.

Kopika i “Copacabana” Osijek

Od 1974. godine, od samog trenutka izgradnje, pa sve do protekle godine, Osijek nije provodio obnove na svom dobro poznatom kupalištu na lijevoj obali rijeke Drave, poznatom kao

¹⁵ <https://www.bizovacke-toplice.hr/skola-plivanja-bizovacke-toplice.aspx>

¹⁶ <https://sib.net.hr/lifestyle/ostalo-lifestyle/4370347/bazeni-u-belom-pravi-su-hit-posjetili-smo-ih/>

"Copacabana". Međutim, ova situacija je doživjela promjenu ove godine kada je deset plivača iz Plivačkog kluba Osijek simbolično uskočilo u olimpijski bazen, najavivši tako otvaranje sezone na novouređenim bazenima ovog kulturnog osječkog kupališta. Građani su sami otvorili nove bazene sljedećeg dana. Ovo predstavlja pravu rekonstrukciju bazenskog kompleksa na lijevoj obali Drave od trenutka kada je izgrađen davne 1976. godine. Time je Osijek dobio svoj prvi pravi olimpijski bazen u povijesti, uz dodatak bazena s atrakcijama i vodenim barom. Naime, kupalište Copacabana je postalo simbol Osijeka, a ovo je prvi temeljiti i sveobuhvatan redizajn od njegova nastanka prije 46 godina. Gradonačelnik Radić je naglasio ovu bitnu promjenu prilikom posjeta obnovljenom kompleksu. Po prvi put u Osijeku, sada postoji olimpijski bazen koji zadovoljava sve standarde za vodene sportove. No, ovdje priča ne završava, jer je u planu daljnja obnova kompleksa Copacabane. Trenutno je u tijeku uređenje plaže na rijeci Dravi na području Kopike, gdje su Grad Osijek i Hrvatske vode prošle godine dodali oko 7000 kubičnih metara pijeska. Time grad i uprava pokazuju snažnu namjeru da dalje razvijaju kupališni turizam u Osijeku.(vecernji.hr¹⁷)

ŠRC Kneževi Vinogradi

Priča o Kneževim Vinogradima ima svoj početak još u dalekoj 1981. godini, kada je prvi bazen dovršen u kolovozu. Ovaj bazen nije samo donio vodene radosti, već je označio i rođenje sportsko-rekreacijskog centra koji i danas, s istim žarom, služi kao mjesto sportske rekreacije, odmora i zabave. Ova bogata povijest čini Kneževe Vinograde ne samo očaravajućom destinacijom, već i mjestom koje njeguje duh zajednice, odmora i aktivnog života.(knezevi-parkovi.hr¹⁸)

Sportsko-rekreacijski centar Kneževi Vinogradi očarat će posjetitelje raznovrsnošću ponuđenih sadržaja. Unutar njegovog prostranog kompleksa prostire se olimpijski bazen dimenzija 25×50 m, pratnja mu je mali dječji bazen veličine 8×8 m, a dodatnu zabavu pruža i tobogan. Za najmlađe posjetitelje osigurano je dječje igralište, dok ljubitelji aktivnosti na otvorenom mogu koristiti fitness sprave, sportske terene za nogomet, mali nogomet, košarku i odbojku na pijesku. Osigurana su i mjesta za opuštanje biciklista, ribnjak te šetalište. Ugostiteljski sadržaji uključuju restoran "Panon" i svečanu dvoranu "Iris". Okruženje centra obiluje bogatom prirodnom florom, bjelogoričnim i crnogoričnim drvećem, živicama te prostranim travnatim površinama. Ovaj rajski kutak postaje omiljena destinacija za brojne posjetitelje, bilo da su to obitelji u

¹⁷ <https://lokalni.vecernji.hr/gradovi/nakon-46-godina-bazeni-na-kopiki-zasjali-novim-sjajem-25791>

¹⁸ <https://www.knezevi-parkovi.hr/2020/06/06/suljoski-bazeni-prije-39-godina/?fbclid=IwAR1XUKuiawEf7xb6HszUothy-b80qBjsArzcybVp4Edy8Dpfdu-TmaW664>

potrazi za relaksacijom, školske grupe na ekskurzijama, umirovljenici ili poslovni timovi koji koriste prostor za stručne skupove. (knezevi-vinogradi.hr)¹⁹

“Baranjsko Zrće” Draž

Na obali Topoljskog Dunavca, u pitoresknom mjestu Draž, krije se pravi dragulj sličan poznatom odredištu "Zrće" - baranjska verzija istog. Plaža "Draž" postaje nezaobilazna ljetna destinacija, pružajući idealno mjesto za opuštanje i zabavu. Prostrane šetnice, nježan pijesak i spektakularan pogled predstavljaju skrivenu ljepotu ovog dijela Baranje, koji ne samo da se ponosi gastronomskim čarima, već također oduševljava izvanrednim prirodnim pejzažima. Ovaj raj prirode prepleten je vinogradima, vinskim podrumima, izvrsnim restoranima i čuvenim Kopačkim ritom. Plaža u Dražu prošla je renovaciju 2017. godine, postavši magnet za mnoge zaljubljenike u prirodu. Kako bi iskustvo bilo još bogatije, na plaži su dodani raznoliki sadržaji, pružajući posjetiteljima priliku da uživaju u raznovrsnoj ponudi i dodatnoj zabavi. (nasice.com²⁰)

¹⁹ <https://knezevi-vinogradi.hr/turisticki-subjekt/sportsko-rekreacijski-centar-knezevi-vinogradi/>

²⁰ https://nasice.com/ljeto-u-slavoniji-najpoznatija-slavonsko-baranjska-kupalista/#google_vignette

5. POVIJEST PLIVANJA U VUKOVARSKO-SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI

Plivanje u Vukovarsko-srijemskoj županiji kreće još 30-ih godina prošlog stoljeća potoku Ervenica i pretvaranje potoka u bazen započinje odmah nakon kraja 2. svjetskog rata. Branko Lončar koji je bio nekašnji plivač riječke “Concordie” i tadašnji državni grad Vinkovaca Aleksander Horvat i Ivica Kuman zaslužni su dovođenje plivanja iz ostatka Hrvatske u Vinkovce i ostatak današnje županije. 1943. godine osnivaju plivački klub na tadašnjem kupalištu i plivalištu “Marica” ,na koji se nalazio na bosutu Bosutu, kao prvi i najstariji plivački klub istočno od Zagreba. Nakon što je plivanje prvo došlo u Vinkovce nakon toga se seli i u ostale gradove vukovarsko-srijemske županije. (vpk-vinkovci.hr²¹)

5.1.Vinkovci

Ne tako poznata činjenica mlađoj populaciji je da su Vinkovci i njegova okolica već 30-ih godina prošlog stoljeća imali javno okupljalište na potoku Ervenica kojeg su koristili kao kupalište i da je pretvaranje iz potoka u kupalište započelo odmah poslije završetka 2. svjetskog rata. Tada zbog uređenih kupališta na Marici u Vinkovcima i kod Stare brane vrlo brzo razvilo se zanimanje za plivanje. Izgradnjom bazena Vinkovci postaju važan plivački centar ne samo u Slavoniji već i u državi. Zanimljiva informacija za napomenuti kako je ovaj prostor, iz kojega je krenulo plivanje na ovim prostorima. Na istočnom podignutom dijelu uz obalu rijeke nalazila su se dva objekta gdje se spremao barut, pa je zbog toga ovaj prostor dobio ime Barutana. U tim samim počecima vodostaj nije bio toliko visok i često se moralo plivati po sredini tadašnjeg “bazena” dok su na obali bile ribarske mreže, što samo govori i skromnim uvjetima na početku ali i još većoj želji za razvitak ovog sporta. (Markasović,2008)

Pri završetku 2. svjetskog rata ovo je odmaralište pretvoreno u kupalište i bazen za treniranje. Svečano otvorenje bazena nakon završenih radova izvršeno je 2. lipnja 1946. godine, gdje je pod bazena bio od zemlje, a strane su bile popločene opekama, dok su vodu dopremali iz prirodnog dotoka vode od obližnjeg potoka Ervenice. Plivačka udruga koja vodi brigu o bazenu nadmetala se u 2. saveznoj zoni Jugoslavije od njih 4. U 11. mjesecu 1949. godine plivačka udruga prerasta u plivački klub. U prvoj polovini pedesetih godina 20. stoljeća veliki problem

²¹ <http://www.vpk-vinkovci.hr/plivanje/index.php?stranica=10>

stvara razina vode u bazenu. Taj nedostatak vode kratkoročno je ublažen 1956. godine kada su iskopani bunari. 23. i 24. kolovoza 1958. Kada je i održano plivačko natjecanje te vaterpolski turnir kojemu su se priključili i vaterpolisti iz tada cijele Jugoslavije: Zagreba, Đakova, Požege Sarajeva, Subotice, Slavenskog Broda. Završetkom proširenja 1961. Bazen dobiva nove dimenzije koje su bile veličine 18 x 50 metara. Bazen se službeno otvara 4.7.1961. Godine 1965. Postavljaju se filteri za pročišćavanje vode i do tad novi klorinatori te se betonira i okolica bazena kako bi se uljepšale okolne atrakcije oko bazena, te su nabavljene drvene ležaljke i suncobrani. Uoči svibanjskih blagdana 1968. g. održava se svečanost otvorenja nakon završetka sređivanja bazena. Kapacitet bazena se povećava a usluga poboljšava iste godine kada se izgrađuje mali bazen za djecu i manji 25 metarski bazen dubine od 40 centimetara do 120. Početkom sedamdesetih pa sve do devedesetih godina prošlog stoljeća kupalište Barutana je bilo je jedino uređeno mjesto za odmor u vrućim ljetnim danima. Osim plivačkih natjecanja odigravale su se i vaterpolske utakmice, a Vinkovčani su imali svoj klub. Tijekom idućih desetak godina na bazenu su organizirana različita natjecanja. Najznačajnije je bilo Prvenstvo Hrvatske za pionire 1972. i 1973. godine. (novosti.hr²²)

Zbog topničkih napada tijekom Domovinskog rata bazen je uništen, no marljiva ekipa VPK sanirala je uništeno plivalište i doveli u prijašnje stanje. Nakon završetka rata održava se B prvenstvo Hrvatske u plivanju. Na bazenu su se odalje odvijale škole plivanja unatoč starenju i propadanju Barutane koja je polako odlazila u povijest. U Vukovaru i Đakovu napravljeni su novi veliki olimpijski bazeni, sa svim potrebnim sadržajima, koji su odveli veliki broj Vinkovčana iz sad već pomalo zapuštene Barutane. Na Barutani se ništa nije promijenilo sve do 1998. g., kada uprava Barutane preuzima vodstvo. Popravljeni su svi bazeni. Napravljeni su novi tuševi, kabine, te je sređen i sanitarni čvor. No, to sve nije dugo trajalo. Kada je zapravo došlo vrijeme za pravu obnovu došli su problemi. Pokazalo se da, u papirima postoji samo veliki bazen dok ostali bazeni nisu propisno napravljeni, te je nakon toga sve stalo i otišlo na sud. Već 2003 kada se slavilo 60 godina plivanja u Vinkovcima bilo je jasno da je Barutana najstariji bazen u Hrvatskoj i da ako se nešto ne poduzme, Vinkovčani će ostati bez bazena jer je bazen odavno prošao svoj rok trajanja.(Markasović,2008) 2012, godinu dana nakon izgradnje zatvorenog bazena, članovi uprave uvidjeli su da je Barutana neisplativa i odustali su od nje. No zapravo kraj za barutanu bio je 2008. godine kada se počinju graditi zatvoreni bazeni “Lenije”. (novosti.hr)²³

²² <https://novosti.hr/barutana-nase-mladosti/>

²³ <https://novosti.hr/barutana-nase-mladosti/>

Slika 3. Vinkovački bazeni "Lenije"

Izvor: <https://visitvukovar-srijem.com/hr/sto-vidjeti-i-doživjeti/aktivnosti-na-vodi/kupalista-plivalista/vinkova%C4%8Dko-dvoransko-plivaliste-%E2%80%9Elenije%E2%80%9C,173.html> (Preuzeto 27.8.2023.)

VPK

Plivanje u Vinkovcima ima duboke korijene koji sežu unatrag mnogo godina prije osnivanja zvaničnog plivačkog kluba. Premda se službena evidencija fokusira na početak kluba, prvi koraci u organizaciji plivanja datiraju unatrag mnogo godina prije nego što je 1943. godine službeno osnovan prvi plivački klub u Vinkovcima. Na nekadašnjem plivalištu koji se zvao "Marica" na Bosutu, označen je formalni početak kluba. Klub, koji je postao Vinkovački plivački klub (VPK), stvoren je 1943. godine uz utemeljitelje Branka Lončara, bivšeg člana plivačkog kluba "Concordia" iz Rijeke, te Aleksandra Horvata i Ivicu Kumana iz Vinkovaca. Kroz svoju bogatu povijest, klub je nekoliko puta mijenjao ime, uključujući Cibalae, Sloga, Dinamo i Lokomotiva. No, od 1962. godine, klub se naziva Vinkovački plivački klub (VPK), što odražava njegov rast i razvoj te status nezaobilaznog dijela plivačke scene u Vinkovcima. VPK je postao najtrofejniji klub u Slavoniji, s zapaženim postignućima poput osvajanja u Crikvenici 1950. prvog mjesta na Pionirskom prvenstvu, četvrtog mjesta na Juniorskom prvenstvu Jugoslavije u Rijeci 1974. godine i drugog mjesta na Seniorskom prvenstvu Hrvatske 1975. u Dubrovniku. Unatoč ograničenim mogućnostima treniranja na otvorenom bazenu, klub se i dalje uspješno natječe u konkurenciji "B" klubova Hrvatskog plivačkog saveza. Od 2011. godine, plivači VPK ostvaruju svoj dugogodišnji san i počinju trenirati na zatvorenom bazenu "Lenije" u Vinkovcima. Kruna njihovih napora stigla je uz trenera Zvonimira Pintera kada je plivač Dorian Vugrek osvojio prve državne medalje za Hrvatsku. Na Prvenstvu Hrvatske za

kadete u Zadru 10.-11.02.2018., Dorian Vugrek osvaja drugo mjesto na 100 metara leđno te brončanu medalju na 200 metara leđno.(vpk-vinkovci.hr²⁴)

Osim VPK u Vinkovcima u zadnjih 10-ak godina postoji još nekoliko klubova koji nemaju toliko veliku i dugu povijest ali ih je svakako bitno napomenuti.

PK ORION

Osnovan u ožujku 2016. godine, ovaj klub predstavlja najmlađeg člana Hrvatskog plivačkog saveza. Svoj osnutak temelji na svrsi promicanja, razvoja i napretka plivačkog sporta na području Vinkovaca. Raznovrsne aktivnosti kluba pod vodstvom trenerice Maše Pešec uključuju organizaciju i vođenje treninga, pružanje priprema i obuke za neplivače, težnju ka unapređenju i proširivanju baze plivačkog sporta kroz fokus na plivačkoj edukaciji. Klub također teži osposobljavanju svojih članova za natjecateljski sport, koordinira aktivnosti unutar svojih struktura te pruža stručno i pedagoško usavršavanje sportašima i osoblju. Osim toga, klub prepoznaje važnost organiziranja i sudjelovanja na natjecanjima za sve selekcije te aktivno podržava takve inicijative. Njegova djelatnost obuhvaća različite aspekte sportskog razvoja i rasta, te pruža bogat spektar mogućnosti za svoje članove, kroz koje se izgrađuje temelj za buduće uspjehe i postignuća. (pk.orion)²⁵

PK CIBALAE

PK Cibalae je mladi plivački klub osnovan 2019. Godine pod vodstvom trenerica Maje Buljubašić i Marine Zulumović. Od osnivanja klub se fokusirao na obuku neplivača i na rad s osobama s invaliditetom, među kojima se nalaze izvrsni pojedinci koji iz dana u dana napreduju. A u toj velikoj grupi izdvaja se jedna mlada djevojčica po imenu Ana Marija Kovač, koja je u 2022. Godini sudjelovala na 5 plivačkih natjecanja i u svojoj klasi S14, u kojoj je višestruka državna prvakinja, osvojila 33 medalje, te je iste godine i nominirana za sportašicu godine.(novosti.hr²⁶)

5.2 Vukovar

U prošlosti, stari bazenski kompleks u Borovu naselju izgrađen je u periodu 1959./60. godine. Iako neki izvori također spominju 1961. godinu, kao i drugi sportski objekti u tom području (dvorana, stadion), bazen je bio dio kompleksa i naselja tvornice Borovo, tadašnjeg

²⁴ <https://novosti.hr/barutana-nase-mladosti/>

²⁵ <https://pk-orion.hr/>

²⁶ <https://novosti.hr/ana-marija-kovac-mlada-je-nada-hrvatskog-paraolimpijskog-odbora-za-2022-godinu/>

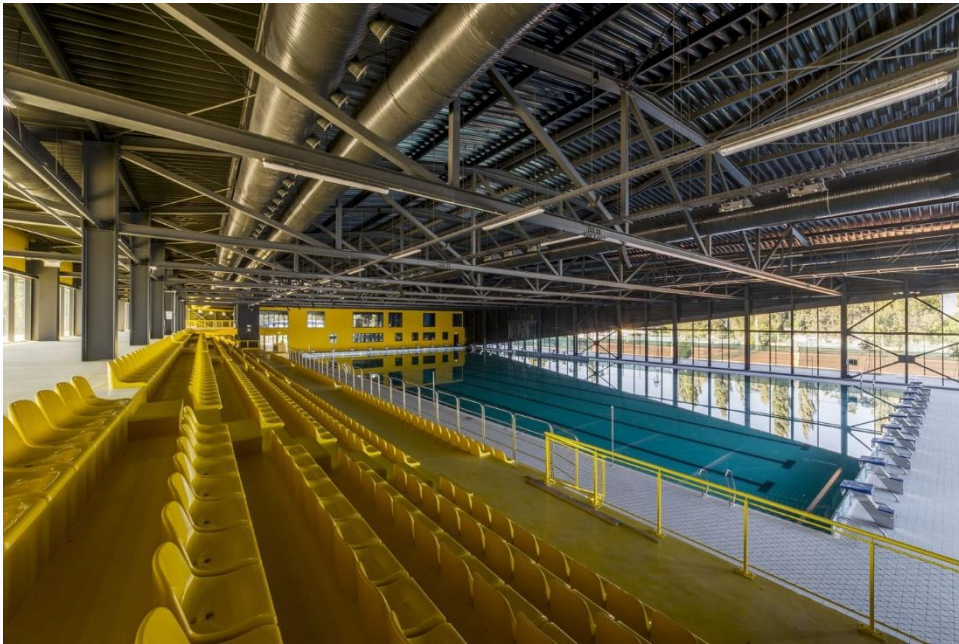
industrijskog giganta na teritoriju Jugoslavije. Tadašnji plivališni kompleks uključivao je dva otvorena olimpijska bazena prema tadašnjim standardima, uz prateći klubski objekt, tribine s prostorom za sunčanje... Od sredine 70-ih godina, zahvaljujući grijanoj vodi i pneumatskoj balonskoj kupoli za prekrivanje, omogućeno je i zimsko korištenje bazena. Sukob iz 1991. godine prouzročio je devastaciju bazena, kao i cijelog hrvatskog herojskog grada uz Dunav. Ideja o izgradnji novog bazena započela je prije desetak godina. Iako je obnova bazena započela već 2003. godine, velik dio je uništen i obnova nije bila ekonomski održiva. Stoga je donesena odluka da se izgradi novi zatvoreni bazen. Priprema samog projekta trajala je više od 5 godina zbog fragmentacije zemljišnih parcela koje su bile u vlasništvu države. Unatoč tome, u suradnji s vladom, osnovana je posebna institucija za nadzor izgradnje bazena.(journal.hr)²⁷

Zaključak je bio da je suvremeni zatvoreni bazen važna strateška i vitalna građevina za grad Vukovar, prije svega zbog rekreacije i zdravlja, ali također i zbog vukovarske djece koja ne znaju plivati. Nakon raznih pravnih komplikacija, radovi su počeli 1. rujna 2011. prema projektu. Parcela na kojoj se kompleks nalazi je značajnih 10.000 kvadratnih metara, dok se unutarnji dio bazena proteže na više od 4300 četvornih metara, uključujući četiri etaže. Osim bazenskog dijela, tu su i prateći klubski i ugostiteljski sadržaji, ulazni foaje koji se proteže cijelom visinom građevine, prostor za manje skupove, projekcijske dvorane, fitness dvorana, uredi, prodajni prostori, reflektori za noćno plivanje... Bazenska dvorana, kao centralni prostor, direktno je povezana s vanjskim plivalištem.(journal.hr)²⁸

²⁷<https://www.journal.hr/lifestyle/interijeri/bazen-vukovar-idis-turato-borovo-naselje-2019/>

²⁸ <https://www.journal.hr/lifestyle/interijeri/bazen-vukovar-idis-turato-borovo-naselje-2019/>

Slika 4. Vukovarski bazeni

Izvor: <https://vizkultura.hr/nominacije-uhanagrade-2018/bazen-vukovar-15/> (Preuzeto 27.8.2023.)

PK VUKOVAR

Plivački klub Vukovar je službeno registriran 26. listopada 2016. godine, a aktivan rad s mladima započeo je u travnju 2017. Danas klub broji između 70 i 80 predanih članova te ima na raspolaganju dva iskusna trenera. Glavna svrha Plivačkog kluba Vukovar je poticanje, promicanje i razvoj plivačkog sporta unutar teritorija Grada Vukovara, Vukovarsko-srijemske županije i cijele Republike Hrvatske. Poseban naglasak stavljen je na podršku i razvoj sportskih potencijala djece i mladih. (pkvu.hr²⁹)

Klub se kontinuirano trudi identificirati i poduprijeti potencijal svakog člana, bilo da se radi o postizanju sportskih vrhunaca ili osobnih dostignuća. Ovaj cilj ostvaruje se kroz predanost stručnog trenerskog tima, članova koji su profesionalno educirani i posvećeni radu s mladim plivačima. Njihova strast i entuzijazam prema plivanju svakodnevno se prenose na polaznike, uz istovremeno stvaranje ugodnog i poticajnog okruženja. Plivački klub Vukovar odgaja i oblikuje nove generacije izvrsnih sportaša te nastoji da svaki član ostvari svoj sportski i životni

²⁹ <https://pkvu.hr/o-nama/>

potencijal. Kroz kvalitetne treninge, podršku i pažnju prema individualnim potrebama, klub gradi temelje za uspjeh i postignuća mladih plivača. (pkvu.hr³⁰)

5.3. Ostala kupališta

U ostala kupališta pripadaju ona koja imaju značaj za stanovništvo koje se nalazi u tom okruženju. Ova kupališta su pretežito na obalama rijeka ili jezera te nisu oblik nikakvog organiziranog plivanja na način da se na tim mjestima provodi neka obuka ili treniranje, nego isključivo su odmorišnog i opuštajućeg karaktera za stanovništvo.

“Banja” Vinkovci

Na periferiji Vinkovaca, nekadašnje ciglarske jame pretvorene su u popularno ljetno odredište koje privlači mnoštvo posjetitelja. Ovaj predivan kompleks obuhvaća dva umjetna jezera koja nude prirodno osvježenje tijekom ljetnih mjeseci. Grad je uložio resurse kako bi stvorio atraktivan ambijent kontinentalnog kupališta, što je rezultiralo u privlačnom izgledu Banje. Ovdje se svakog ljeta okupljaju Vinkovčani svih generacija kako bi uživali u kupanju na uređenoj plaži opremljenoj tuševima. Osim osvježavajućeg plivanja, posjetiteljima se nude različiti sportski sadržaji kao što su vaterpolo, vodeni skokovi te odbojka na pijesku. U skladu s poboljšanjima u proteklom periodu, dodane su nove pogodnosti. Pješačke staze oko kompleksa jezera omogućuju ugodne šetnje, a asfaltirano parkiralište, beach bar i dječje igralište dodatno obogaćuju iskustvo posjetitelja. Osim toga, tijekom večernjih sati organiziraju se glazbeni događaji koji upotpunjuju već bogatu ponudu ovog atraktivnog odredišta.(jutarnji.hr³¹)

“Vukovarska Ada” Vukovar

Ada, slikoviti otok na Dunavu, privlačno je kupalište udaljeno svega pet minuta vožnje čamcem od središta Vukovara. Otok obuhvaća površinu od oko 1000 hektara te se ističe uređenom pješčanom plažom. Sjenica smještena u hladu šumskog zelenila nudi osvježavajuće napitke i hranu, dok na terenu opremljenom za odbojku na pijesku možete uživati u sportskim aktivnostima. Uz to, pružena je mogućnost kampiranja, a osigurani su i toaleti. Tijekom ljetnih mjeseci, postoji organiziran prijevoz do Ade, a u isto vrijeme održavaju se različite sportske i

³⁰ <https://pkvu.hr/o-nama/>

³¹ <https://www.jutarnji.hr/naslovnica/top-10-kupalista-u-slavoniji-i-baranji-2120229>

kulturne aktivnosti, kao što su umjetničke radionice, koncerti i otvoreni zabavni događaji. (nasice.com³²)

“Poloj” Županja

Gradsko kupalište "Poloj" predstavlja jedno od iznimno atraktivnih i prekrasnih riječnih kupališta u Hrvatskoj, te je omiljeno odredište tijekom ljetnih mjeseci. Položaj ovog kupališta uz rijeku Savu pruža raznolike mogućnosti za cjelodnevno ljetno opuštanje, sportske aktivnosti, rekreaciju i druženje. Posjetitelji mogu uživati u raznolikim sadržajima, uključujući ugostiteljske usluge, dostupne suncobrane i ležaljke, dječja igrališta te brojne sportske terene i stolove za stolni tenis te šah. Za ljubitelje roštilja, na "Poloju" su osigurani prikladni prostori za loženje vatre, uz dodatne montažne betonske roštilje. Sigurnost svih kupaca osigurava organizirana spasilačka služba, a posebno područje kupališta je rezervirano za posjetitelje koji dolaze sa svojim kućnim ljubimcima. Sve u svemu, Gradsko kupalište "Poloj" pruža cjelovito iskustvo odmora i rekreacije uz rijeku Sava, te privlači različite posjetitelje sa svojom širokom ponudom aktivnosti i udobnosti.(nasice.com³³)

³² https://nasice.com/ljeto-u-slavoniji-najpoznatija-slavonsko-baranjska-kupalista/#google_vignette

³³ https://nasice.com/ljeto-u-slavoniji-najpoznatija-slavonsko-baranjska-kupalista/#google_vignette

6.ZAKLJUČAK

Kretanje je čovjeku u krvi. Od samih početaka civilizacije ljudi se kreću, trče, hodaju, skaču... sve je to nekako prirodno došlo kao nešto što svi imamo u sebi. Tako kroz to kretanje i znatiželju dolazimo do kretanja kroz vodu tj. Ono što mi prepoznajemo danas kao plivanje. U samom početku to nije bilo idealno no, kroz dugi niz godina i puno pokušaja i pogrešaka dolazimo do oblika suvremenog plivanja kojeg svi poznajemo. Kako se plivanje polako razvijalo kroz godine i kako su se pojedini stilovi unaprjeđivali tako je i plivanje polako došlo u Hrvatsku. Od prvog zapisa u časopisu Gimnastika 1893. i plivačkih natjecanja u Opatiji 1895. Kako su godine prolazile tako se plivanje u Hrvatskoj proširilo i polako razvijalo od Opatije do drugih dalmatinskih gradova i u kontinentalni dio Hrvatske tako je došlo i u istočni dio. Od samih početaka Hrvatska se dokazala na svjetskoj plivačkoj sceni i pokazala kako i ona ima plivače svjetskog kalibra. Od samog početka je važno istaknuti Đurđicu Bjedov i osvajanje zlatne i srebrne medalje na OI.

Također treba spomenuti i Miloša Miloševića, Gorana Kožulja, Tomislava Karloa, Duju Draganju i Sanju Jovanović kao svjetske i europske rekordere. Svi oni su bili zaslužni za popularizaciju ovog sporta i privlačenje mladih sportaša u plivanje kako u klubovima u kojima su oni trenirali tako i klubovima u istočnom dijelu Hrvatske. U ovom dijelu nije bilo toliko velikih rezultata ali svakako ni ovaj dio nije kasnio za ostatkom Hrvatske s razvojem plivanja na svom području. U Osijeku se već 1870. godine osniva prvo plivačko društvo a prvi klub se spominje Crni Plivači. Jedan o presudnih trenutaka za Osijek i njegovu okolicu je bila izgradnja sportsko-rekreacijskog centra Copacabana koji je tada unio tektonske promjene u obuci i treningu plivača za Osijek i okolicu. Ni ostatak istočne Hrvatske nije zastajao za Osijekom, Vinkovčani su već 30-ih godina prošlog stoljeća imali plivalište "Barutana". Barutana se kao i Copacabana polako razvijala i služila ljudima prvenstveno kao mjesto za odmor i opuštanje u ljetnim danima s obzirom da su bili bazeni otvorenog tipa.

Takav tip bazena nije previše pogodovao plivačima koji nisu mogli trenirati tokom cijele godine i zbog toga su se natjecali u B kategoriji s klubovima koji također nemaju pristup zatvorenim bazenima. Sve se to mijenja izgradnjom novih zatvorenih bazena i ne samo u navedenim gradovima nego se i okolni gradovi bude i konkuriraju gradovima pionirima u ovom sportu. Vukovar sa svojom tradicijom iz Borova naselja seli se izgradnjom novog velikog kompleksa bazena kojim bi se i veći gradovi poput Zagreba rado hvalili. Kako je prošlost u ovom dijelu hrvatske sjajna za plivanje tako je i budućnost. Razni gradovi od Belog manastira, Kneževih

Vinograda, pa sve do Orahovice, Đakova i ostatka cijelog istočnog dijela Hrvatske imaju razne bazene ili neki oblik mjesta na rijekama gdje ljudi plivaju ili se opuštaju. Budućnost u ovom kraju je svijetla, Osijek je obnovio svoju Copacabanu, a Vinkovci se spremaju u izgradnju vanjskih bazena, dok se još u nekim južnijim dijelovima spominje izgradnja bazena ali je ona još u fazi špekulacija i glasina ali nije na odmet naglasiti kako iako je budućnost svijetla s toliko bazena, klubova i ljudi s ljubavlju prema ovom sportu, nedostaje bazen u Županji. Južni dio istočnog dijela Hrvatske je ostao nekako zaboravljen s obzirom da su najbliži bazeni tek u Vinkovcima ili preko granice u Brčkom.

7. LITERATURA

1. Colwin, Cecil M. (2004.) Plivanje za 21. stoljeće. Zagreb. Gopal
2. Crkvenčić, M. (2021). ANALIZA TRENDA RAZVOJA REZULTATA U DISCIPLINAMA TEHNIKE LEĐNO KOD PLIVAČA U HRVATSKOJ, EUROPI I SVIJETU OD 2010. DO 2019. GODINE (Diplomski rad). Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:117:166935>
3. Ćelić, L. (2019). Sustavi natjecanja u plivanju (Završni rad). Čakovec: Međimursko veleučilište u Čakovcu. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:110:565922>
4. Findak, V. (1986.) Kriterij za ocjenjivanje znanja plivanja i plivačke sposobnosti. Zagreb: "Partizan" Hrvatske
5. Markasović, Z. (2008). Šezdeset godina plivačkog sporta u Vinkovcima 1943. - 2003.
6. Rački, P. (2016). Plivačke tehnike (Završni rad). Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:137:981421>
7. Rastovski, D. (2019). Povezanost anksioznosti i odabranih kinantropoloških obilježja s uspješnošću u poduci neplivača (Disertacija). Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:117:663001>
8. Reić Rebov, A. (2016). Prevencija bolesti i bolnih sindroma u plivanju (Diplomski rad). Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:117:990798>
9. Volčanšek, B. (1996.) Sportsko plivanje: plivačke tehnike i antropološka analiza. 6. knjiga. Zagreb. Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu
10. Volčanšek, B. (2002.) Bit plivanja. 22. knjiga. Zagreb. Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu
11. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=48762> Pristupljeno:17.8.2023
12. <https://blog.myswimpro.com/2023/05/30/the-history-of-swimming-strokes/> Pristupljeno:17.8.2023
13. <https://flashbak.com/the-art-of-swimming-illustrated-by-proper-figures-1696-454941/> Pristupljeno:12.8.2023
14. <http://www.vpk-vinkovci.hr/plivanje/index.php?stranica=10> Pristupljeno:17.8.2023
15. <https://pk-orion.hr/o-nama/upravni-odbor/> Pristupljeno:11.8.2023
16. <https://www.pkosijek.hr/index.php/o-nama> Pristupljeno:11.8.2023
17. https://hr.wikipedia.org/wiki/Hrvatski_pliva%C4%8Dki_savez Pristupljeno:15.8.2023

18. <http://turizamvukovar.hr/dozivate/ljeto-na-vukovarskoj-adi/> Pristupljeno:17.8.2023
19. <http://www.miholjstina.info/vijesti/nakon-46-godina-od-izgradnje-otvoreni-rekonstruirani-bazeni-na-osjeckoj-copacabani/> Pristupljeno:19.8.2023
20. <https://gradonacelnik.hr/home-glavna-vijest/pokrenuli-smo-projekte-vrijedne-preko-125-milijuna-kuna-izgradili-vertic-opremili-industrijsku-zonu-uskoro-krece-i-gradnja-novog-vertica-bazena-stadiona-ali-najveci-uspjeh-je-sto-smo-pokr/>
Pristupljeno:15.8.2023
21. <https://vk-djakovo.hr/> Pristupljeno:15.8.2023
22. <https://nasice.com/ljeto-u-slavoniji-najpoznatija-slavonsko-baranjska-kupalista/>
Pristupljeno:17.8.2023
23. <https://lag-baranja.hr/lag/item/1515-kupalista-u-baranji> Pristupljeno:14.8.2023
24. <https://novosti.hr/barutana-nase-mladosti/> Pristupljeno:13.8.2023
25. <https://vinkulja.hr/zupanija-darovala-vinkovcima-zemljiste-na-kojem-ce-jednoga-dana-a-mozda-i-prije-niknuti-otvoreni-bazen/> Pristupljeno:13.8.2023
26. <http://www.glas-slavonije.hr/304121/11/Vukovarske-olimpijske-mjere-Kupaliste-koje-bi-odusevilo-i-izvanzemaljce> Pristupljeno:14.8.2023
27. [https://hr.wikipedia.org/wiki/SD_Jedinstvo_%C4%90akovo_\(vaterpolo\)](https://hr.wikipedia.org/wiki/SD_Jedinstvo_%C4%90akovo_(vaterpolo))
Pristupljeno:17.8.2023
28. <https://www.bizovacke-toplice.hr/skola-plivanja-bizovacke-toplice.aspx>
Pristupljeno:17.8.2023
29. <https://sib.net.hr/lifestyle/ostalo-lifestyle/4370347/bazeni-u-belom-pravi-su-hit-posjetili-smo-ih/> Pristupljeno:18.8.2023
30. <https://www.knezevi-parkovi.hr/2020/06/06/suljoski-bazeni-prije-39-godina/?fbclid=IwAR1XUKuiawEf7xb6HszUothy-b80qBjJsArzcybVp4Edy8Dpfdu-TmaW664> Pristupljeno:16.8.2023
31. <https://www.jutarnji.hr/naslovnica/top-10-kupalista-u-slavoniji-i-baranji-2120229>
Pristupljeno:16.8.2023
32. <https://www.journal.hr/lifestyle/interijeri/bazen-vukovar-idis-turato-borovo-naselje-2019/> Pristupljeno:27.8.2023
33. <https://lokalni.vecernji.hr/gradovi/nakon-46-godina-bazeni-na-kopiki-zasjali-novim-sjajem-25791> Pristupljeno:21.8.2023
34. <https://hr.wikipedia.org/wiki/Plivanje> Pristupljeno:7.8.2023